

Таким чином, використання технологій штучного інтелекту дозволить значно оптимізувати діяльність органів публічної адміністрації та забезпечить сталий розвиток електронного урядування в Україні.

Проте, для ефективного використання технологій штучного інтелекту необхідно розробити та прийняти належну правову основу використання зазначених технологій. Це може бути окремий закон, в якому необхідно врахувати європейські норми та принципи використання штучного інтелекту.

Необхідність дослідження зарубіжного досвіду правової регламентації використання технологій штучного інтелекту для розвитку електронного урядування обумовлює перспективність подальшого дослідження даної теми.

Література:

1. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р. Дата оновлення: 29.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).

2. Кузьменко О. В., Чорна В. Г., Островський С. О. Правове регулювання запровадження та використання штучного інтелекту. *Київський часопис права*. 2024. № 1. С. 173–177.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-66>

ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Серебро Михайло Володимирович

докторант

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

Публічне адміністрування суспільних відносин здійснюється в рамках спеціально-дозвільного режиму правового регулювання, відповідно до якого суб'єктам владних повноважень дозволено лише те, що прямо передбачено законом. Навіть наявність дискреційних повноважень суб'єкта управлінської діяльності повинна бути чітко регламентована нормативно-правовими актами, а дискреційні повноваження мати визначені межі.

Проте, в будь-якому сучасному цивілізованому суспільстві норми писаного права базуються на фундаментальних принципах права, тобто його основоположних ідеях. Тому навіть закон, прийнятий парламентом із дотриманням всіх процедур не може суперечити принципам права.

Отже, суб'єкт владних повноважень, який застосовує нормативно-правовий акт, повинен в першу чергу керуватися принципами права і якщо вимоги закону не відповідають принципам права – це є підставою для звернення до Конституційного Суду України та визнання такого закону неконституційним.

Не виключенням є і адміністративно-правове регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій. Тим більше, що інформаційне суспільство, яке складають суспільні відносини у сфері інформатизації (цифровізації), є полем максимальної свободи учасників таких відносин за принципом дозволено все, що не заборонено законом.

Органи публічної адміністрації держав із недемократичним політико-правовим режимом намагаються встановити максимальний контроль за діяльністю своїх громадян в Інтернет, вдаючись навіть до блокування зовнішніх інтернет-ресурсів та обмежуючи споживання користувачів лише національним цифровим контентом, який в свою чергу жорстко контролюється державою.

Україна, будучи цивілізованою європейською державою, в умовах воєнного стану також вимушена вдаватися до обмеження доступу користувачів Інтернет до цифрового контенту держави-агресора шляхом блокування російських веб-сайтів, що цілком відповідає завданню забезпечення національної безпеки та оборони.

Водночас дотримання фундаментальних принципів права в процесі адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій залишається одним із основних обов'язків суб'єктів владних повноважень органів публічної адміністрації України.

Принципи права є об'єктом дослідження багатьох науковців, проте кожен вчений намагається надати їм своє тлумачення, розкрити по новому. Так, варто звернути увагу на монографічні дослідження О. Уварової «Принципи права у правозастосуванні: загальнотеоретична характеристика» [1] та С. Погребняка «Основоположні принципи права (змістовна характеристика)» [2], публікації С. Сунегіна «Основоположні принципи права: загальна характеристика та деякі аспекти реалізації» [3] та А. Колодія «Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація» [4].

Так, А. Колодій справедливо зазначає, що принципи права постійно притягують до себе увагу вчених-правознавців, проте через їх мінливість, філософську сутність, абстрактність абсолютна більшість аспектів розуміння принципів права вимагає дослідження і доопрацювання [4, с. 42]. На його думку, принципи права – це такі відправні ідеї його буття, які виражають найважливіші закономірності, підвалини даного типу держави і права, є однопорядковими із сутністю права та утворюють його основні риси, відрізняються універсальністю, вищою імперативністю і загальнозначимістю, відповідають об'єктивній необхідності побудови та зміцнення певного суспільного ладу. Принципи права спрямовують і надають синхронності всьому механізмові правового регулювання суспільних відносин, досконаліше інших розкривають місце права в суспільному житті і його розвиткові. Саме принципи права є критерієм законності та правомірності дії громадян і посадових осіб, адміністративного апарату і органів юстиції та за відомих умов мають велике значення для зростання правосвідомості населення, його культури й освіти [4, с. 43].

В цілому слід погодитись із таким визначенням та навести класифікацію принципів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій.

В першу чергу слід виділити загальноправові принципи права, дотримання яких є обов'язком суб'єктів владних повноважень незалежно від сфери суспільних відносин, які підлягають регулюванню. Це зокрема принципи належного урядування, верховенства права, законності, рівності всіх перед законом і судом, презумпції невинуватості, невідворотності юридичної відповідальності за вчинення правопорушення тощо.

Причому слід відзначити, що принцип верховенства права включає в себе три окремі принципи: принцип верховенства прав і свобод людини, принцип верховенства норм Конституції над нормами інших нормативно-правових актів та принцип верховенства норм міжнародно-правових актів, ратифікованих Україною, над нормами національного права.

До спеціальних принципів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері використання інформаційних технологій слід віднести принципи, передбачені ч. 1 ст. 2 Закону України «Про інформацію», згідно з якою основними принципами інформаційних відносин є: гарантованість права на інформацію; відкритість, доступність інформації, свобода обміну інформацією; достовірність і повнота інформації; свобода вираження поглядів і переконань; правомірність одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації; захищеність особи від втручання в її особисте та сімейне життя [5].

Крім того, у відповідності до ст. 4 «Основні принципи державного регулювання у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг» Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» державне регулювання та управління у сферах електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг здійснюється на засадах: забезпечення принципу верховенства права у процесі електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг; створення сприятливих та конкурентних умов для розвитку та функціонування сфер електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг; вільного обігу послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг в Україні, а також можливості вільного надання послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг надавачами послуг електронної ідентифікації та надавачами електронних довірчих послуг, які є нерезидентами України, у разі визнання таких послуг згідно з вимогами цього Закону; забезпечення захисту прав і законних інтересів користувачів послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг; забезпечення доступності та можливостей використання послуг електронної ідентифікації та електронних довірчих послуг для осіб з інвалідністю нарівні з іншими фізичними особами; відповідності вимог до електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг національним, європейським та міжнародним стандартам; забезпечення інтероперабельності та технологічної нейтральності технічних рішень, а також недопущення їх дискримінації; забезпечення захисту персональних даних, що обробляються у процесі електронної ідентифікації та надання електронних довірчих послуг [6].

Таким чином, положення чинного національного законодавства, якими врегульовані питання використання інформаційних технологій, достатньо детально визначають принципи здійснення публічного адміністрування у вказаній сфері суспільних відносин, проте ключовим є не декларування чи законодавче закріплення перелічених принципів, а їх реальне дотримання суб'єктами владних повноважень, чому має сприяти створення ефективного механізму громадського контролю невтручання держави у сферу особистої свободи користувачів цифрових послуг. Необхідність розробки та правової регламентації такого механізму обумовлює перспективність подальшого дослідження даної теми.

Література:

1. Уварова О. О. Принципи права у правозастосуванні: загально-теоретична характеристика : монографія. Харків : «Друкарня МАДРИД», 2012. 196 с.

2. Погребняк С. П. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): монографія. Х.: Право, 2008. 240 с.

3. Сунегін С.О. Основоположні принципи права: загальна характеристика та деякі аспекти реалізації. *Науково-практичний юридичний журнал «Альманах права»*. 2012. Вип. 3. С. 275–279.

4. Колодій А. М. Принципи права: генеза, поняття, класифікація та реалізація. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 42–46.

5. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ. Дата оновлення: 27.07.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 01.06.2024).

6. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2155-VIII. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 01.06.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-67>

СИСТЕМА ВИЯВЛЕННЯ ПРИЧИН ПОТОКІВ БІЖЕНЦІВ

Фурик Борис Борисович

аспірант

ПВНЗ «Європейський університет»

м. Київ, Україна

Проблема. Для аналізу та розуміння комплексних факторів, які змушують людей залишати свої країни, необхідна система виявлення причин потоків біженців (далі – Система). Основні цілі Системи включають:

– **визначення** економічних, політичних, соціальних, екологічних та інших причин, що призводять до масових міграцій. Це можуть бути війни, переслідування, економічні труднощі, природні катастрофи тощо;

– **передбачення** можливих майбутніх криз і підготовка до них, що допомагає зменшити негативні наслідки для приймаючих країн і самих біженців;

– **забезпечення** дотримання прав біженців і сприяння більш гуманному ставленню до них;

– **сприяння** кращій координації між країнами та міжнародними організаціями, що є ключовим для ефективного управління кризами біженців на глобальному рівні.